

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.II.37.414/2013/8.szám

A Kúria a Csömör Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Csömör Magdolna ügyvéd, cím1, postacím: cím2) és a Réczicza White & Case LLP Ügyvédi Iroda (cím3) által képviselt felperes (cím4) felperesnek a dr. Hargita Árpád és dr. Bitai Zsófia jogtanácsosok által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (1054 Budapest, Alkotmány u. 5.) alperes ellen versenyügyben a Fővárosi Törvényszéken 5.K.32.102/2011. számon megindított és a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság által a 2013. március 27-én kelt 2.Kf.649.905/2013/3. számú ítélettel befejezett perben, a jogerős ítélet ellen az alperes által 18. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

v é g z é s t:

A Kúria a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2.Kf.649.905/2013/3. számú ítéletének felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érinti, a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályon kívül helyezi és a Fővárosi Törvényszék - mint elsőfokú bíróság - 5.K.32.102/2011/8. számú ítéletének hatályon kívül helyező rendelkezését hatályon kívül helyezi és a bíróság tekintetében az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A peres felek felülvizsgálati eljárásban felmerült költségét 80.000-80.000 (nyolcvanezer-nyolcvanezer) forintban állapítja meg.

A végzés ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes a 2006. december 5-én kelt Vj-69/2005/58. számú határozatában megállapította, hogy a felperes jogelődje visszaélt a gazdasági erőfölényével azáltal, hogy hálózatában 2002. július 24. és 2006. április 30. között indokolatlanul korlátozta közvetítő szolgáltató választását a hangszolgáltatások piacán, ezért a felperesi jogelődöt 150 millió forint bírság megfizetésére kötelezte. A felperesi jogelőd által indított perben a Fővárosi Bíróság 2007. december 4-én kelt - és a Fővárosi Ítéltábla 2008. november 12-én kelt 2.Kf.27.134/2008/8. számú ítéletével helybenhagyott - 16.K.30.752/2007/9. számú ítéletével az alperes határozatát hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra kötelezte. Az új eljárásra előírta a tényállás kellő mértékben történő tisztázását.

Az alperes a megismételt eljárást - a beolvadással történő jogutódlásra figyelemmel - a felperessel szemben folytatta le és a 2011. március 10-én kelt Vj-121-030/2009. számú határozatával megállapította, hogy a felperes jogelődje 2002. július 24.-2006. április 30. között szolgáltatási területén a kiskereskedelmi lakossági vezetékes (helyhez kötött) telefon hívásslolgáltatási és telefon hozzáférési piacokon meglevő gazdasági erőfölényével visszaélve az új versenytársak piacra lépését indokolatlanul akadályozva, illetve a már piacon lévő versenytárs számára indokolatlanul hátrányos helyzetet teremtve korlátozta fogyasztói számára a közvetítő szolgáltató választást, ezért a felperest 200 millió forint bírság megfizetésére kötelezte. A jogsértést megállapító tények értékelésén túl az alperesi határozat 85.-94. pontja foglalkozott a bírság kiszabásával, a bírság kiszabásánál értékelt körülményekkel.

A felperes keresetet nyújtott be az alperes határozatának megváltoztatása iránt. Keresetében mind a jogalapot, mind az összecszerűséget támadta és kérte a bírság jelentős mértékű mérséklését. Az összecszerűség körében kifejtett álláspontja szerint a bírságot nem egyediesítve és nem a generális prevenció körében mérlegelendő szempontok szerint szabta ki az alperes. Nem vette figyelembe, hogy a generális prevenció célja okafogyottá vált, mert az eltelt években olyan díjcsomagokat szolgált, amelyek díjai lebeszélhető forgalmi értéket tartalmaznak, a távközlési szektort terhelő külön adó miatt ez a szolgáltatástípus a profitabilitását elvesztette. Enyhítő körülményként kérte értékelni, hogy a fogyasztóknak okozott hátrány mértéke nem nyert megállapítást, a hatályos szektorális szabályozásból levezethető és jogszerű volt a jogelőd magatartása, aki az előzményi eljárás megindulását megelőzően a kifogásolt állapotot meg is szüntette. A jogsértés elkövetése óta hosszú idő telt el, az időmúlás nem róható fel a felperesnek. A jogutódként vétlen fél az eljárásban, jogkövető piaci magatartást tanúsít. Hivatkozott továbbá arra, hogy a súlyosító körülmények hiányoznak, így nem állapítható meg a marasztalást követő ismételt jogsértés; nem volt korábbi versenyfelügyeleti eljárás, amelyet megszüntettek volna; a jogsértés elkövetésére nem más versenyfelügyeleti eljárás alatt került sor; az előny mértéke tévesen került megállapításra. Hivatkozott arra is, hogy az előzményi eljárásban a vizsgált időszakot az alperes három részre osztotta. Az első időszakban a bírság alapja – a korábbi határozat szerint - 3.514 millió forint volt. Ezt a bírság alapot csökkenteni kellett volna a 2. számú díjcsomag forgalmi díjbevételeivel, így a bírság alapja legfeljebb 2.595 millió forint lehetett volna. Sételmezte, hogy a megismételt eljárásban - a hírközlési hatósági eljárás megszüntetése miatt – egy további időszak is értékelésre került és erre az időszakra az alperes aránytalanul magasabb összeget, 50 millió forintos bírságot szabott ki. Ezzel az előzményi eljárásban kiszabott bírságot egyharmadával megnövelte, amely túlzott mértékű, nem áll arányban sem a generális, sem az egyedi prevenciók célokkal, azok eléréséhez nem feltétlenül szükséges. Továbbá - álláspontja szerint - a feltárt enyhítő körülmények olyan mértékűek, hogy a súlyosító körülmények hatását semlegesítik.

Az elsőfokú bíróság a jogalapot támadó keresetet megalapozatlannak, míg az összecszerűséget támadó keresetet megalapozottnak találta, ezért az alperes határozatát részben, a bírság tekintetében, hatályon kívül helyezte és az alperest e körben új eljárásra kötelezte, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Az összecszerűséghez kapcsolódóan ítéletében kifejtette, hogy a hírközlési hatóság által folytatott eljárásban vizsgált időszak mind az előzményi eljárásban, mind a megismételt eljárásban a versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képezte, így ezt az időszakot is bírságolás alá vonhatta az alperes. A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 78.§ (1) bekezdésére utalással a bíróság kifejtette, hogy

a bírság egy ún. relatíve határozatlan szankció, a jogalkotó csak a bírság felső határát határozta meg. A bírságot a határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételhez viszonyítva, annak maximum 10%-ban lehet kiszabni. A bíróság megítélése szerint a bírság felső határát esetről esetre egyedileg kell megállapítani. Az alperes azonban a határozata 8-9. pontjaiban nem rögzítette, hogy a bírságkiszabás során melyik év nettó árbevételi adatát vette alapul, ehhez képest milyen összeg tekinthető a kiszabható bírság maximumának. Ezt a hiányosságot az alperes a perben tett nyilatkozatával sem tudta pótolni, orvosolni, nem tudta megjelölni, hogy pontosan melyik év adatát vette figyelembe a bírság kiszabása során. A bírságmaximum rögzítésének elmaradása súlyos eljárási szabálysértés, mert a bíróság álláspontja szerint a felső érték pontos rögzítése szabja meg a mérlegelés keretét és ehhez viszonyítva vizsgálható a bírság arányossága. A bíróság azonban nem foglalt állást arról, hogy a megismételt eljárásban melyik év (az alapügyben hozott vagy a megismételt eljárásban hozott határozathozatalát megelőző év) nettó árbevételének adata szolgálhat alapul a bírság maximumához. Ehelyett feltételelesen fogalmazva kitért arra, hogy a kétféle megoldási lehetőségnek mi lehet a következménye, milyen további kérdéseket vet fel egyik vagy másik megoldás.

A bíróság tényként rögzítette, hogy a felperes 2010. évi nettó árbevételi adatainak feltárására nem került sor. Jogsértésként fogalmazta meg, hogy a bírságkiszabás keretei nem tisztázottak, a bírság jogszerűsége nem vizsgálható. Ugyanakkor kifejtette, hogy a hírközlési hatósági eljárással érintett időszak alperes általi értékelése a kétszeres értékelés tilalmába ütközik, mert az alperesi határozat 89. pontja szerint súlyosbító körülményként került értékelésre, hogy a felperesi jogelőd a jogsértő magatartást több éven át tanúsította. Álláspontja szerint vizsgálni kellett volna, hogy a hírközlési hatóság milyen megfontolások alapján nem folytatott le új eljárást.

Mindezekre tekintettel az új eljárásra előírta a bírságkiszabás kereteinek, időbeli viszonyítási alapjának meghatározását és a bírság összege tekintetében megfelelően indokolt határozat hozatalát.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott rendelkezését nem érintette, fellebbezett rendelkezését helybenhagyta. A Tptv. 78.§ (1) és (3) bekezdésére hivatkozással kifejtette, hogy a bírság kiszabást befolyásoló körülményeket nem általánosságban, nem elvontan, nem mechanikusan – a bírságközlemény szerinti számszaki adatok matematikai műveletekkel való kezelésével –, hanem a konkrét ügy tényeire vonatkoztatva kell értékelni. A súlyosbító és enyhítőnek tartott mérlegelési szempontokat a hatásuk megjelölése mellett kell értékelni és a bírságkiszabási körülményeket egymással összevetve kell döntenie a bírság mértékéről. Osztotta az elsőfokú bíróságnak azon álláspontját, hogy mivel az alperes a határozatában a 2010. évi nettó árbevételt, mint kiindulási és viszonyítási alapul szolgáló releváns tényállási elemet nem tüntette fel, ezért a határozat súlyosan jogszabálysértő, mert nem állapítható meg az irányadó árbevétel adat hiányában a bírság arányossága, és az sem, hogy annak összegét, a prevenciós szempontokra is figyelemmel, a szükséges és arányos mértékben szabták-e ki. A felső érték pontos rögzítése szabja meg – a másodfokú bíróság álláspontja szerint - ugyanis az alperesi mérlegelés kereteit. A bíróság álláspontja szerint az alperes ellentmondásos perbeli nyilatkozataira is figyelemmel nem tisztázható, hogy ténylegesen milyen összegű árbevételt vett alapul, és ezen összeghez, mint viszonyítási alaphoz képest jogszerűen került-e a bírságösszeg kiszabásra. Nem osztotta ugyanakkor az elsőfokú bíróságnak a kétszeres értékelés tilalmába ütköző megállapítását. Kifejtette ugyanis, hogy mind a hírközlési hatóság,

mind a versenyhatóság a rá irányadó eljárási rendben, eltérő felelősségi rendszerben ítéli meg az adott magatartást és vonja le a jogsértés jogkövetkezményét. Emiatt a perbeli jogsértés tekintetében nincs jelentősége annak, hogy a hírközlési hatóság a határozata hatályon kívül helyezését követően miért nem indított újabb eljárást a felperessel szemben és hogy a másik hatóság az általa lefolytatott eljárásban milyen szempontok szerint, milyen összegű bírságot szabott ki korábban, továbbá annak sincs relevanciája, hogy hogyan értékelte az adott magatartást. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az indokolás kiegészítésével a fellebbezett ítéleti rendelkezés helybenhagyásáról döntött.

A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérte annak a bírságra vonatkozó rendelkezés tekintetében történő felülvizsgálatát, hatályon kívül helyezését és a kereset teljes egészében történő elutasítását. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Tptv. 78.§ (1) és (3) bekezdését, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 221.§ (1) bekezdését, 206.§ (1) bekezdését. Állította, hogy mind az első-, mind a másodfokú bíróság az irányadó bírói gyakorlattal ellentétesen tekintette kiindulási és viszonyítási alapnak a bírság maximumát. A bírság mértékének jogszerűsége ugyanis nem a bírságmaximumhoz kapcsolódóan ítéltető meg. A nettó árbevétel 10 %-a csak a bírság felső határát adja meg, de nem viszonyítási alap és a bírság arányosságát, jogszerűségét nem a felső határhoz viszonyítva kell vizsgálni. Ennek alátámasztására számos eseti döntésre hivatkozott. Hangsúlyozta, hogy a határozatában rögzítette a 2005-2008. évi nettó árbevételeket. Arra nem merült fel adat, hogy a felperes 2010. évi nettó árbevétele oly drasztikus mértékben csökkent volna, hogy a kiszabott bírság meghaladta volna a bírságmaximumot. A perben egyébként rendelkezésre állt a felperes 2010. évi nettó árbevétele, amelyhez képest a kiszabott bírság a kiszabható maximum 0,5%-át sem érte el. Ezt az adatot maga a bíróság is - mivel rendelkezésre állt -, értékelhette volna, így nem lehetett volna a határozatot jogsértőnek tekinteni, a 2010. évi nettó árbevétel határozatban való rögzítésének hiánya miatt olyan súlyos az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést megállapítani, amely a bírósági eljárásban nem orvosolható. A 2010. évi nettó árbevételi adat a perben rendelkezésre állt és a bíróság által értékelhető lett volna. Kiemelte, hogy a határozata 85-94. pontjaiban részletesen indokolta a bírság kiszabásánál figyelembe vett szempontokat, azoknak az értékeléséről számot adott. A viszonyítási, kiindulási alapot is meghatározta a határozat 88. pontjában. Arra is hivatkozott, hogy a jogerős ítélet iratellenes megállapításokat is tartalmaz, mert a határozathozatal időpontjában az alperesnek nem volt bírságközleménye, emiatt azt nem alkalmazta, de nem is alkalmazhatta, továbbá a perben ellentmondásos nyilatkozatot nem tett, de a bíróság meg sem jelölte ítéletében, hogy melyik nyilatkozatok között és milyen ellentmondást vélte felfedezni.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályban tartását azzal, hogy a másodfokú ítélet megfelel a jogszabályoknak, nem történt eljárási jogsértés. Ugyanakkor kérte, hogy a Kúria az elsőfokú bíróság által kifejtett indokolást tartsa fenn és a kétszeres értékelés tilalmának megsértését állapítsa meg.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272.§ (2) bekezdése és a 275.§ (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban megjelölt jogszabálysértések körében vizsgálhatja és vizsgálta felül. A Kúria ezért a jogalapot nem támadó felülvizsgálati kérelem

folytán a jogsértés jogalapját nem vizsgálta, a felülvizsgálati kérelem tartalma folytán csak a bírság tekintetében hozott döntés megalapozottságát bírálta felül.

A Kúria - elsődlegesen a felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kért indokolás megváltoztatására vonatkozóan - hangsúlyozza, hogy a Pp. 271.§ (1) bekezdés d) pontja alapján a jogerős ítélet indokolása ellen felülvizsgálati kérelem, csatlakozó felülvizsgálati kérelem nem terjeszthető elő. Azzal, hogy a felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében azt kérte, hogy a Kúria az elsőfokú bíróság által kifejtett indokolást fogadja el helyesnek, valójában a kétszeres értékelés tilalmára vonatkozóan a jogerős ítélet indokolását támadta, amelyet a Kúria nem bírálhatott el. A felülvizsgálat körét csak az alperes felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabálysértések jelentették. Rámutat a Kúria arra, hogy téves az a felperesi megállapítás, hogy a jogerős ítélet indokolását a Kúria ezt támadó felülvizsgálati kérelem hiányában is vizsgálhatja. Hangsúlyozza a Kúria, hogy a Pp. 271.§ (1) bekezdés d) pontja csak az indokolás önmagában való támadását zárja ki, amennyiben a felülvizsgálati kérelem a döntés érdemét is érintően, egyéb jogszabálysértést is állít, akkor már az indokolás is támadható. A felperes ezzel a lehetőséggel nem élt, ezért a kétszeres értékelés tilalmára vonatkozó jogerős ítéleti döntés indokolása nem volt felülvizsgálható, az nem volt a felülvizsgálati eljárás tárgya.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében megalapozottan hivatkozott arra, hogy mind a másodfokú bíróság, mind az elsőfokú bíróság a Tpvt. 78.§ (1) bekezdését tévesen értelmezte, emiatt a 78.§ (3) bekezdés alapján a kereseti kérelmet érdemben nem bírálta el. Az alperes helytállóan hivatkozott ezzel kapcsolatban a következőes bírói gyakorlatra (a felülvizsgálati kérelemben felhívott eseti döntésekre), amelyeket a Kúria jelen tanácsa is oszt és amely döntésekben kifejtettek szerint a Tpvt. 78.§ (1) bekezdésében meghatározott bírságmaximum kizárólag a bírság felső határát nevesíti, ezt a kiszabott bírság összege nem haladhatja meg. Ezen túlmenően a bírságmaximum nem kiindulási pont és nem viszonyítási alap a bírság arányossága megítélésénél, ugyanis nem a bírságmaximumhoz képest kell kiszabni a bírság összegét, annak arányosságát megítélni, illetve a mérlegelés jogszerűségét vizsgálni. Minden esetben a bírságot az ügyre vonatkoztatva, egyedileg kell meghatározni, a jogsértéssel kapcsolatban feltárt mérlegelési szempontok alapján, az enyhítő és a súlyosbító körülményeket együttesen értékelve.

Tévedett tehát mind a másodfokú, mind az elsőfokú bíróság, amikor a 2010. évi nettó árbevételt, illetve annak 10%-át kiindulási és viszonyítási alapként kezelte és súlyos, az ügy érdemére kiható, eljárási szabálysértésnek tekintette ennek az adatnak a határozatban való feltüntetése hiányát. Hangsúlyozza a Kúria, hogy a felperes a keresetében nem is kifogásolta, nem is állította, hogy a kiszabott bírság a Tpvt. 78.§ (1) bekezdésében meghatározott bírságmaximumot meghaladta, így tulajdonképpen mind az első-, mind a másodfokú bíróság a kereseten túlterjeszkedve, a Pp. 213.§ (1) bekezdésébe, 215.§-ába ütközően vizsgált olyan körülményt, amely a bírság mértékének, jogszerűségének vizsgálatához nem volt szükséges, és azt a kereset nem is érintette.

A felperes keresetében kifogásolt aránytalanság, amelyet az enyhítő és a súlyosbító körülmények részbeni téves értékelésével, egyes szempontok értékelésének elmulasztásával hozott összefüggésbe, nincs összefüggésben a bírság maximum összegével, ezért attól függetlenül, hogy az alperesi határozat tartalmazta-e a 2010. évi nettó árbevételt, az alperesi

határozat jogszerűségének vizsgálata, a kereset szerinti kifogások elbírálásával - a Kúria megállapítása szerint - elvégezhető lett volna.

A jogerős ítélet a Pp. 206.§ (1) bekezdésébe ütközően, iratellenesen tartalmazza, hogy az alperes a perben ellentmondásos nyilatkozatokat tett, továbbá iratellenesen tartalmazza azt is, hogy az alperes a bírság kiszabása során a bírságközleményt - a számszaki adatok matematikai műveletekkel való kezelésével - alkalmazta. Az alperesi határozat ilyen indokolást nem tartalmaz, bírságközleményre nem hivatkozik, továbbá az alperes határozatának meghozatalakor bírságközlemény nem is volt hatályban, így annak alkalmazására sem kerülhetett sor. A felperes a 2012. május 22-i, 6. számú beadványában ilyen állítást nem is tett.

Az alperes a perben nem tett ellentmondásos nyilatkozatokat. Az alperesi nyilatkozat tekintetében csak az állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság felhívására az alperes nem tudta megjelölni, hogy pontosan melyik év nettó árbevételét vette figyelembe a bírságkiszabás körében. A Kúria megállapítása szerint az elsőfokú bíróságnak egyébként rendelkezésre állt a 2010. évi nettó árbevételi adat, ezért azt - amennyiben szükségesnek adatnak ítélte -, értékelhette volna. Rámutat a Kúria, hogy olyan eljárási szabálysértés, amely egy adat hiányán alapul, és a hiányosság a perben orvosolható, nem eredményezheti a határozat hatályon kívül helyezését.

A Kúria kiemeli, hogy a felperes olyan kereseti kérelmet nem terjesztett elő, hogy a megismételt eljárásban hozott határozat meghozatalánál nem a határozathozatal megelőző üzleti évben elért nettó árbevétel kell a bírság maximumánál figyelembe venni. A bírságmaximum túllépését nem állította a felperes, de a kereset elbírálásához nem is volt szükséges ennek vizsgálata.

Mivel a felperesnek a bírság összecszerűségével kapcsolatos keresete, a kereseti érvelése, indokai a perben felülbírálhatók, de azt az első- és a másodfokú bíróság téves jogi álláspontja miatt nem bírálta el, ugyanakkor ezen kereseti kérelmet a Kúria az elsőfokú bíróság helyett nem bírálhatja el, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján - a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részét nem érintve -, a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét a bírság vonatkozásában hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot a bírság összecszerűsége tekintetében előterjesztett kereseti kérelem elbírálására, e körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

Az elsőfokú bíróságnak a felperes keresete 16-20. oldalain kifejtett, a Tpt. 78.§ (3) bekezdésébe ütköző jogsértés kapcsán kifejtett érveket és indokokat kell megvizsgálnia és erről a kereseti kérelemről kell ismételt döntést hoznia.

A Kúria a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeket a Pp. 275.§ (5) bekezdése alapján csak megállapította, annak viseléséről az új határozatot hozó bíróságnak kell döntenie.

Budapest, 2014. január 29.

Dr. Buzinkay Zoltán sk. a tanács elnöke, Dr. Márton Gizella sk. előadó bíró, Dr. Tóth Kincső sk. bíró